

Fisioteràpia Comunitària i Salut Pública

Unitat Didàctica 2

TEMA 6 Determinants de gènere i culturals

Unitat Didàctica 2

Temes teòrics	Pràctiques
Tema 8	Projecte intervenció Comunitària
Tema 9	
Tema 10	

Temes teòrics	Pràctiques
Tema 3	Agents en salut.
Tema 4	
Tema 5	
Tema 6	
Tema 7	

Temes teòrics	Pràctiques
Tema 1	Salut pública a través del cinema
Tema 2	

UNITAT DIDÀCTICA 1
Introducció a la salut pública

UNITAT DIDÀCTICA 7
Epidemiologia i prevenció d'alguns problemes de salut

Temes teòrics	Pràctiques
Tema 17	Epidemiologia i malalties transmissibles
Tema 18	
Tema 19	

UNITAT DIDÀCTICA 3
Estratègies i intervencions en salut pública i salut comunitària

UNITAT DIDÀCTICA 4
Sistemes sanitaris

Temes teòrics
Tema 11

UNITAT DIDÀCTICA 5
Salut comunitària en fisioteràpia

Temes teòrics	Pràctiques
Tema 12	Salut Comunitària
Tema 13	
Tema 14	

UNITAT DIDÀCTICA 6
Metodologia epidemiològica i demografia

Temes teòrics
Tema 15
Tema 16

**FISIOTERÀPIA
COMUNITÀRIA
I SALUT
PÚBLICA**

Unitat Didàctica 2

Temes teòrics	Pràctiques
Tema 8	Projecte intervenció Comunitària
Tema 9	
Tema 10	

Temes teòrics	Pràctiques
Tema 3	Agents en salut.
Tema 4	
Tema 5	
Tema 6	
Tema 7	

UNITAT DIDÀCTICA 2
Determinants de la salut

UNITAT DIDÀCTICA 3
Estratègies i intervencions en salut pública i salut comunitària

UNITAT DIDÀCTICA 4
Sistemes sanitaris

Temes teòrics
Tema 11

Temes teòrics	Pràctiques
Tema 1	Salut pública a través del cinema
Tema 2	

UNITAT DIDÀCTICA 1
Introducció a la salut pública

FISIOTERÀPIA COMUNITÀRIA I SALUT PÚBLICA

UNITAT DIDÀCTICA 5
Salut comunitària en fisioteràpia

Temes teòrics	Pràctiques
Tema 12	Salut Comunitària
Tema 13	
Tema 14	

UNITAT DIDÀCTICA 7
Epidemiologia i prevenció d'alguns problemes de salut

Temes teòrics	Pràctiques
Tema 17	Epidemiologia i malalties transmissibles
Tema 18	
Tema 19	

UNITAT DIDÀCTICA 6
Metodologia epidemiològica i demografia

Temes teòrics
Tema 15
Tema 16

UNITAT DIDÀCTICA 2	
Determinants de la salut	
Temes teòrics	Pràctica
Tema 3. Bases conceptuals i determinants rellevants de la salut	Agents en salut
Tema 4. Determinants ambientals de la salut	
Tema 5. Determinants socials de la salut i desigualtats en salut	
Tema 6. Determinants de gènere i culturals	
Tema 7. Determinants de l'entorn laboral	

Objectius del tema

Avaluar el concepte de sexe i gènere

Conèixer les desigualtats de gènere en salut

Analitzar els biaixos de gènere

Avaluar els determinants culturals de la salut

BÀSICA

Girbau-García MR, Galimany Masclans J, Salas Miravittles K. *El Medi Ambient com a Factor Determinant de la Salut*. (1ª ed). Barcelona: Universitat de Barcelona; 2012.

Martínez Riera JR, del Pino Casado R. *Manual Práctico de Enfermería Comunitaria*. (2ª ed). Philadelphia: Elsevier, 2013.

Velasco Arias S. *Recomendaciones para la práctica del enfoque de género en programas de salud*. Observatorio de Salud de la Mujer Dirección General de la Agencia de Calidad del Sistema Nacional de Salud Secretaría General de Sanidad Ministerio de Sanidad y Consumo. 2008.

Morín Fraile V. *Infermeria familiar i comunitària*. Promoció de la salut. Educació per a la salut. 2020.

COMPLEMENTÀRIA

González Fernández A, Genes Martínez A, Mendoza Blanco J, Mera Zapata R, Gaitán Vázquez N, Salazar Luna ZC. *Determinantes culturales de la salud*. Opinión Novel / Cultural determinants of health. Revista de avances en salud. 2017;1(2):44-47.

Del Pino S, Coates AR, Guzmán JM, Gómez-Salgado J, Ruiz-Frutos C. *Política sobre etnicidad y salud: Construyendo soluciones equitativas frente a las desigualdades étnicas*. Revista Española de Salud Pública. 2018;92:1-7.

Concepte de sexe i gènere

Desigualtats de gènere en salut

Biaixos de gènere

Determinants culturals de la salut

Concepte de sexe i gènere

Desigualtats de gènere en salut

Biaixos de gènere

Determinants culturals de la salut

Reflexió inicial

Creus que hi ha desigualtats de gènere en salut?

Qui són més pobres, les dones o els homes?

Reflexió inicial

Font: Imagina tu meta. FarmaMunid.

Concepte de sexe i gènere

Gènere i sexe no és el mateix.

-El **sexe** fa referència als atributs biològics assignats aleatòriament en nèixer.

Identifica característiques biològiques i sol usar-se per a designar-ne diferències físiques, anatòmiques i fisiològiques.

Fa referència a **diferències biològiques que fan possible la reproducció sexual**. Ve determinat per la naturalesa, naixem amb un sexe definit que solem classificar com a masculí o femení.

Concepte de sexe i gènere

El gènere i el sexe no són el mateix.

-El gènere i el sexe no són el mateix.

El gènere es refereix als atributs socials i les oportunitats associades a ser home o dona. Per tant, satisfà una construcció social de què s'espera de cada sexe. El terme correcte seria la identitat de gènere.

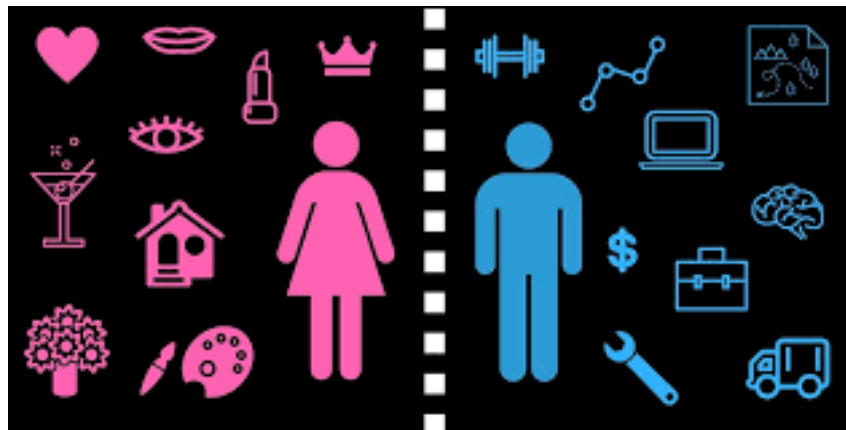

Concepte de sexe i gènere

Al llarg de la història....

-La societat assigna a dones i a homes:
rols diferents (divisió sexual del treball)
accés diferent als recursos
desigual distribució del poder

La desigualtat de gènere sorgeix quan la societat transforma les diferències sexuals (biològiques) en discriminacions (culturals).

Concepte de sexe i gènere

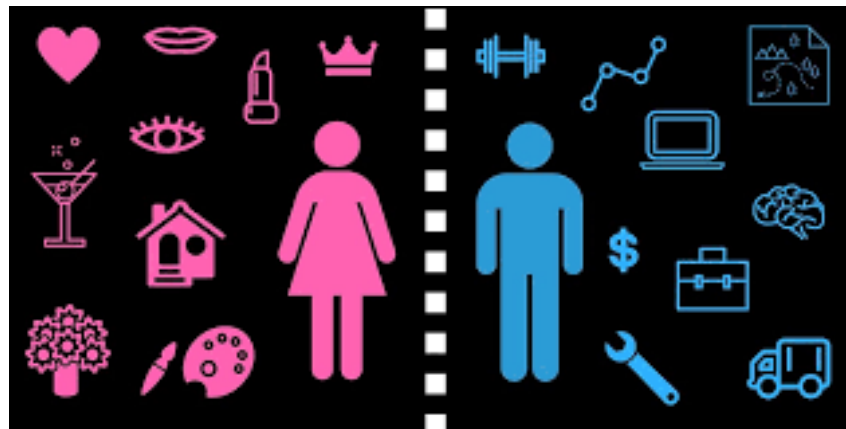
Al llarg de la història....

Preguntes per a reflexionar-hi:

Per què vestim els nadons xiquetes de rosa i els xiquets de blau?

Per què les xiquetes juguen amb nines i els xiquets amb cotxes? Per què diem «els xiquets no ploren»?

Per què hi ha feines que diem que «no són aptes per a dones»?

Concepte de sexe i gènere

Desigualtats de gènere en salut

Biaixos de gènere

Determinants culturals de la salut

Desigualtats de gènere en salut

Diferències en salut	Desigualtats de gènere en salut
Condicions de salut que són diferents entre dones i homes i que es deuen a les característiques biològiques de cada sexe.	Es produeix per condicionants socials, i no per la biologia.

Desigualtats de gènere en salut

Disparitat en matèria de salut entre dones i homes:

**Sistemàtica
Innecessària
Evitable
Injusta**

«Les dones tenen més risc que els homes de patir un segon atac cardíac durant l'any posterior al primer atac».

Desigualtats de gènere en salut

«Diferències infart miocardi entre homes i dones»

«Les dones tenen més risc que els homes de patir un segon atac cardíac durant l'any posterior al primer atac».

Infarto: ¿Cómo afecta a hombres y mujeres?

SÍNTOMAS DIFERENTES

! Dolor en el centro o el lado izquierdo del pecho. ! Dolor en otras zonas del cuerpo, como el brazo izquierdo. ! Dificultades respiratorias. ! Otros signos: sudor frío, malestar intenso, náuseas, vómitos y un pulso cardíaco alterado.		! Malestar en la boca del estómago. ! Presión en el pecho y dolor que irradia hacia la espalda. ! Fatiga inusual, dificultad para respirar y sensación de falta de aire. ! Sudor frío. ! Náuseas, vómitos y estómago revuelto. ! Aturdimiento o mareos. ! Insomnio o debilidad en los días previos.	
--	--	--	---

Desigualtats de gènere en salut

«Els homes i les dones assumeixen diferents comportaments relacionats amb la salut a causa de les normes, estereotips i rols tradicionals de gènere».

Masculinitat tradicional

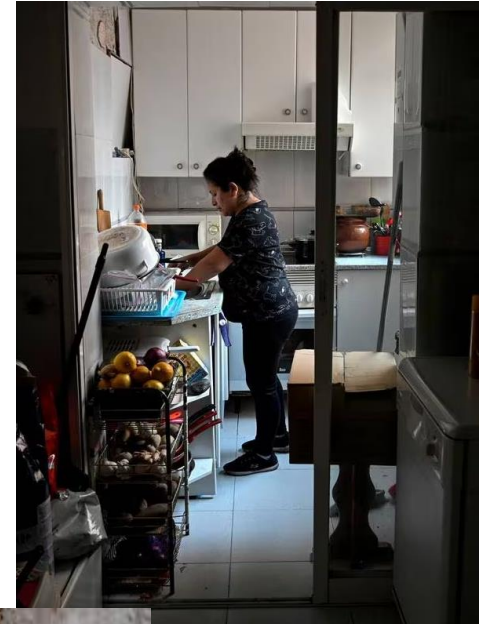
Conducció temerària
Consum excessiu de substàncies tòxiques
No aplicar mesures de protecció riscos laborals
«Els homes no ploren»

FUERTE
PROTECTOR
SEDUCTOR
ROBUSTO
GALANTE
CONTROLADOR
PROVEEDOR
AGRESIVO
EXITOSO
VIRIL
RESISTENTE
DOMINANTE
CONQUISTADOR
CON MUCHOS HIJOS
ACOSADOR

Desigualtats de gènere en salut

Feminització de la pobresa: «El 70 % dels pobres del món són dones».

Desigualtats de gènere en salut

NO = oportunitats segons dones

Blanques / Negres

Joves/ Majors

Discapacitat

Pobres

Orientació sexual

Migrants

ACTIVITAT

La paradoxa de gènere

Per parelles, com creieu que és la salut de dones i homes usant aquests indicadors?

Posicioneu-ne cadascú en cada figura.

Esperança de vida superior

Més morbiditat

Més discapacitat

Millor qualitat de vida

ACTIVITAT

La paradoxa de gènere

Per parelles, com creieu que és la salut de dones i homes usant aquests indicadors?

Posicioneu-ne cadascú en cada figura.

Esperança de vida superior

Més morbiditat

Més discapacitat

Millor qualitat de vida

ACTIVITAT

La paradoxa de gènere

Per parelles, com creieu que és la salut de dones i homes usant aquests indicadors?

Posicioneu-ne cadascú en cada figura.

Esperança de vida superior

Més morbiditat

Més discapacitat

Millor qualitat de vida

ACTIVITAT

La paradoxa de gènere

Per parelles, com creieu que és la salut de dones i homes usant aquests indicadors?

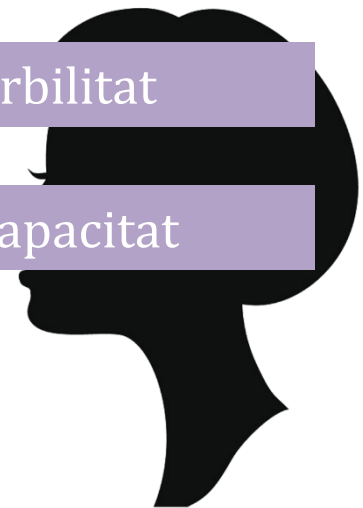
Posicioneu-ne cadascú en cada figura.

Esperança de vida superior

Més morbiditat

Més discapacitat

Millor qualitat de vida

ACTIVITAT

La paradoxa de gènere

Millor qualitat de vida

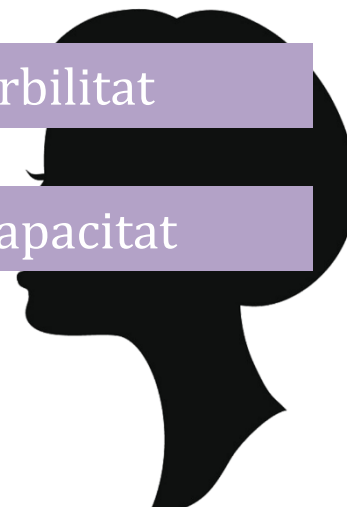
Per parelles, com creieu que és la salut de dones i homes usant aquests indicadors?

Posicioneu-ne cadascú en cada figura.

Esperança de vida superior

Més morbiditat

Més discapacitat

Desigualtats de gènere en salut

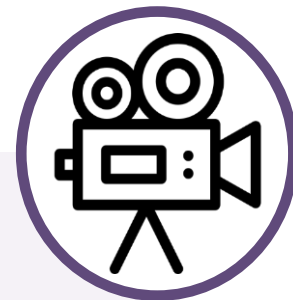
Desigualtat en salut pel sexe	Descripció
Diferències en l'esperança de vida	Les expectatives de vida poden variar entre homes i dones a causa de factors biològics i d'estil de vida.
Malalties cardíques	Els homes tendeixen a tenir un major risc de malalties cardíques en comparació amb les dones.
Càncer de gènere específic	Uns certs tipus de càncer afecten de manera desproporcionada homes o dones, com ara el càncer de mama i el de pròstata.
Osteoporosi	Les dones tenen un risc més elevat de desenvolupar osteoporosi a causa de canvis hormonals després de la menopausa.
Salut reproductiva	Els homes no enfronten els mateixos desafiaments de salut reproductiva que les dones, com ara la mortalitat materna.
Malalties de transmissió sexual	Algunes infeccions de transmissió sexual poden afectar de manera diferent homes i dones.

Desigualtats de gènere en salut

Desigualtat en salut pel gènere	Descripció
Accés desigual a l'atenció mèdica	Les dones enfronten barreres per a accedir a serveis mèdics a causa de discriminació i limitacions econòmiques.
Mortalitat materna	Taxes més altes en àrees amb accés limitat a atenció prenatal, part segur i postnatal adequada.
Salut reproductiva	Falta d'accés a anticonceptius, avortaments segurs i educació sexual.
Violència de gènere i salut mental	Víctimes de violència de gènere poden sofrir problemes de salut mental.
Salut sexual	Dificultats per a buscar atenció mèdica per a problemes de salut sexual.
Càrrega de treball no remunerat	Les dones assumeixen una càrrega desproporcionada de treball no remunerat.
Accés limitat a l'educació	Falta d'educació pot limitar la comprensió i la defensa de la salut.
Bretxa salarial de gènere	Diferències salarials poden influir en l'accés a atenció mèdica.
Normes culturals i de gènere	Normes limiten la presa de decisions sobre la salut de les dones.
Estereotips de gènere en l'atenció mèdica	Estereotips poden influir en la qualitat d'atenció mèdica rebuda.

ACTIVITAT

REFLEXIÓ SOBRE LES DESIGUALTATS DE GÈNERE

<https://www.ccma.cat/3cat/txell-feixas-la-dafganistan-es-una-guerra-psicologica-que-aniquila-les-dones/video/6247055/>

Concepte de sexe i gènere

Desigualtats de gènere en salut

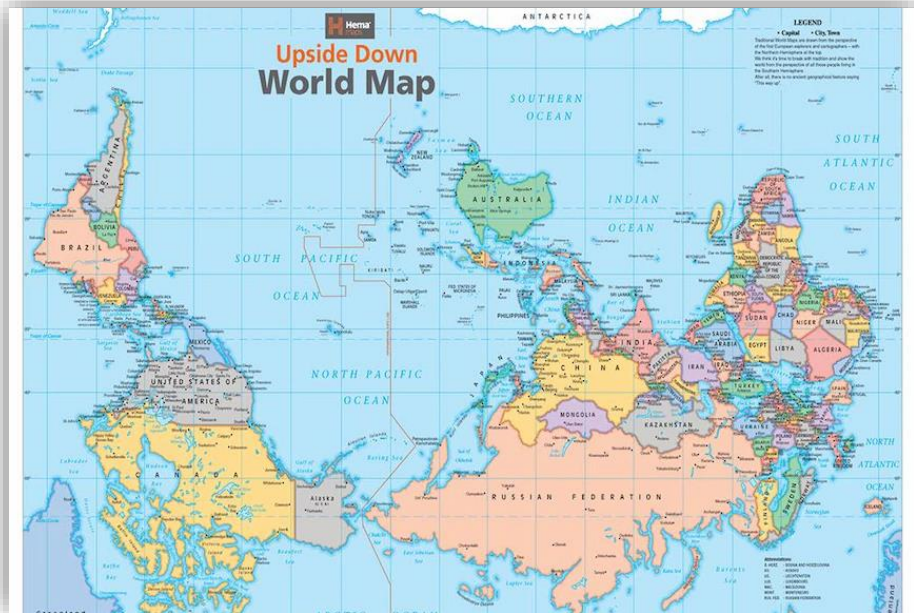

Biaixos de gènere

Determinants culturals de la salut

Biaixos de gènere

Canviar perspectiva

Biaixos de gènere

Canviar perspectiva

Androcentrisme: la visió del món que situa l'home com a centre de totes les coses.

Biaixos de gènere

Síntomes homes com a universals

Recerca

Diagnòstic i tractament malalties

Concepte de sexe i gènere

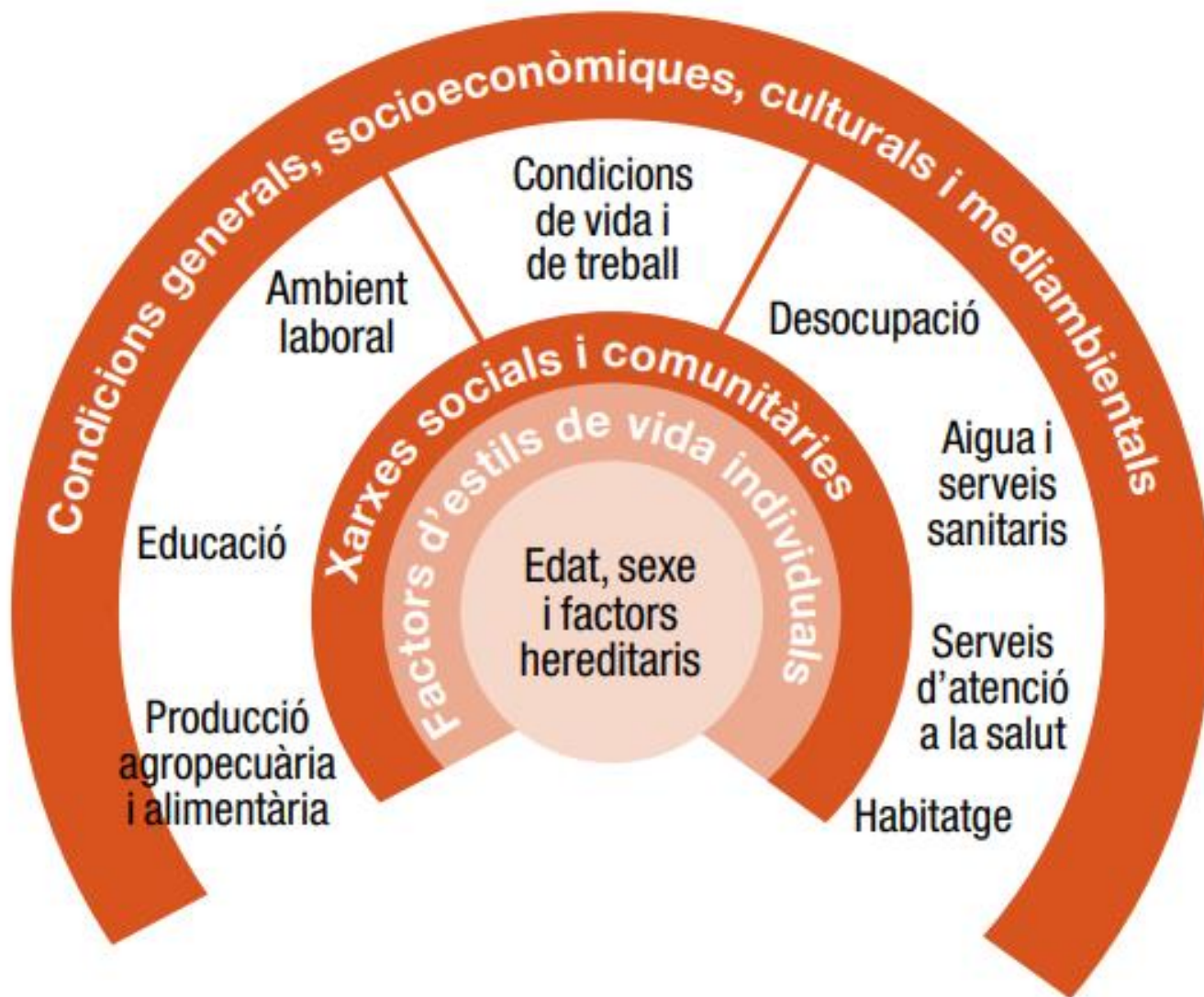
Desigualtats de gènere en salut

Biaixos de gènere

Determinants culturals de la salut

Determinants culturals de la salut

Determinants culturals de la salut

Cultura

Conjunt de valors,
costums, creences i
pràctiques que
constitueixen la forma de
vida d'un grup específic.

Determinants culturals de la salut

La cultura, com a determinant, la conformen totes les formes i expressions que caracteritzen una població i determinen el seu estat de salut. La salut i la malaltia són conceptes definits de manera diferent per cada cultura.

Ètnia	Llengua
Nivell educatiu	Creences i valors
Gènere	Costums
Religió	Cosmovisió

Determinants culturals de la salut

Ètnia

Grups socials que comparteixen herència cultural i ascendència.
Els límits són definits per sistemes en què un grup es beneficia de dominar altres.
El grup dominant es defineix a si mateix i els altres a través d'aquesta dominació, i, per característiques físiques selectives i arbitràries (ex. Color de pell).

Categoria social no biològica

Determinants culturals de la salut

La Multiculturalitat és una Realitat Ineludible

- Qualsevol actuació en l'àmbit sanitari ha de tenir en compte les creences i les pautes culturals de les persones i grups als quals està destinada.
- Les barreres culturals poden afectar la qualitat de l'atenció sanitària i produir inequitats en salut.

Determinants culturals de la salut

Predomini cultura occidental, presents en les publicacions que utilitzem com a referències bibliogràfiques.

Reconèixer diferents realitats.

Pobles indígenes: major discriminació i exclusió.

Determinants culturals de la salut

FISIOTERÀPIA I MULTICULTURALITAT

HISTORIAS

Clínica ayuda a aliviar los dolores de personas refugiadas y locales en Bangladesh

Una clínica de fisioterapia en el sudeste de Bangladesh trata tanto a personas refugiadas rohingyas como a los miembros de la comunidad de acogida.

Por Don Murray en Shamlapur, Bangladesh
06 November 2019

ACTIVITAT PER A CASA

¿FISIOTERÀPIA I MULTICULTURALITAT EN ESPANYA?

-Escoltar el programa de podcast

“#72 Mediación Socio-sanitaria, con Nivin Alaoui”.

<https://www.youtube.com/watch?v=mLjSu266T7c&t=13s>

1º) Reflexiona sobre l'atenció multicultural en fisioteràpia

2º) Posada en comú

#72 Mediación Sociosanitaria, con Nivin Alaoui (1/2)

Resum

- Gènere i sexe no són la mateixa cosa.
- El sexe fa referència als atributs biològics assignats aleatòriament en nèixer.
- El gènere es refereix als atributs socials i les oportunitats associades a ser home o dona. Per tant, satisfà a una construcció social de què s'espera de cada sexe. El terme correcte seria la identitat de gènere.
- Hi ha desigualtat de gènere en salut.
- La desigualtat de gènere en salut en les dones és sistemàtica, innecessària, evitable i injusta.
- L'androcentrisme és la visió del món que situa l'home com a centre de totes les coses. Comporta la invisibilitat de les dones i del seu món, la negació d'una mirada femenina i l'ocultació de les aportacions fetes per les dones
- La cultura, com a determinant, és el conjunt de totes les formes i expressions que caracteritzen una població i determinen el seu estat de salut. La salut i la malaltia són conceptes definits de manera diferent per cada cultura.

Fisioteràpia Comunitària i Salut Pública

Unitat Didàctica 2

TEMA 6 Determinants de gènere i culturals

